

Lekmannarevisionsrapport, Orsa Vatten och Avfall AB, långsiktig finansiell analys

Orsa kommun

2018-04-17

Linnéa Grönvold och Anneth Nyqvist, PwC

Sammanfattning

Lekmannarevisorerna i Orsa Vatten och Avfall AB har utifrån sin riskanalys beslutat att för 2017 granska om styrelsen säkerställt att bolaget arbetar med en tillfredställande långsiktig finansiell analys.

I bolagets ägardirektiv framgår att ett av Orsa kommuns syfte med att äga bolaget är: *”.. att tillsammans med Mora och Älvdalens kommuner i det gemensamt ägda bolaget Nodava AB säkerställa en långsiktig effektiv och kundorienterad verksamhet som bättre möter framtidens krav och behov än var och en av ägarkommunerna själv klarar av.”*

Vi konstaterar att bolaget enligt ägardirektivet ska arbeta långsiktigt. Orsa kommuns VA-plan har i nuläget en planering till och med 2020. Vår bedömning är att planen har en alltför kort tidshorisont. Dock bedömer vi att de planeringsunderlag som bolaget använder sig av är långsiktiga, d.v.s. räcker sig 15 år framåt. Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att styrelsen till stor del har säkerställt att bolaget arbetar med en tillfredställande långsiktig finansiell analys.

Vi rekommenderar styrelsen att:

- Analysera utvecklingen av resultat och soliditet på minst 10 års sikt och att arbeta mer långsiktigt med VA-planen.
- Följa upp arbetet med taxeutvecklingsplanen.
- Dokumentera strategiska känslighets- och riskanalyser. Dessa kan med fördel användas vid kommunikation på tjänstemanna- och politisk nivå med kommunen.
- Fortsätta upprätthålla goda kontakter med kommunen. Säkerställ att bolaget ges möjlighet att delta vid aktuella möten och arbetsgrupper. Detta för att samordningen gällande alla övergripande planer och strategier för den fysiska samhällsplaneringen i kommunkoncernen ska vara effektiv och bidra till koncernnyttan.

Kontrollfrågor

Kontrollfråga	Bedömning
<i>Finns styrdokument eller uppdrag som styrelsen beslutat om gällande en långsiktig planering?</i>	Delvis uppfyllt Vi konstaterar att bolaget ska arbeta långsiktigt utifrån ägardirektivet. Orsa kommuns VA-plan har en ambition att användas i många år, men sträcker sig i nuläget till år 2020. Vår bedömning är att planen har en alltför kort tidshorisont.
<i>Arbetar bolaget med omvärldsanalyser i syfte att öka kunskapen om nuläge och utveckling?</i>	Uppfyllt Vi bedömer att bolaget arbetar tillfredsställande med omvärldsanalyser. Analyserna grundar sig på information från nätverk, konferenser och statistikinhämtning.
<i>Arbetar bolaget tillfredsställande med långsiktiga ekonomiska kalkyler och bedömningar, inklusive känslighets- eller riskanalys?</i>	Uppfyllt Vi bedömer att de planeringsunderlag som bolaget använder är långsiktiga, d.v.s. för de närmaste 15 åren.
<i>Finns en koppling till den fysiska planeringen i kommunen?</i>	Uppfyllt Vi bedömer att det finns en koppling till den fysiska planeringen i kommunen. Bolaget och kommunen har en dialog vid olika möten och beslut vid t.ex. vid framtagning av VA-plan.

Bakgrund

Orsa Vatten och Avfall AB är ett av Orsa kommuns helägda bolag. Enligt delårsrapporten 2017 kommer bolaget att behöva genomföra betydande investeringar i framtiden. För närvarande vet de inte vad VA-planen kommer att resultera i. Däremot är det aktuellt att fatta beslut om den så kallade Vägvalsutredningen. Bland de frågor som diskuteras är om man ska koppla samman Moras och Orsas ledningsnät eller om Orsa ska fortsätta på egen hand. En annan aktuell fråga är hur utbyggnaden av VA i Grönklitt ska hanteras. Stora investeringar kommer att bli nödvändiga oavsett vilket alternativ som väljs.

Då bolaget har flera ekonomiska utmaningar framåt är långsiktiga beräkningar nödvändiga gällande ledningen och styrningen av bolagets verksamhet. Det gäller också strategier för finansiering av investeringarna, det vill säga hur mycket som kan/bör finansieras externt, med lån, och hur stor andel som ska egenfinansieras. Vald strategi påverkar givetvis de finansiella målen, inte minst kravet på resultat.

Mot bakgrund av detta har lekmannarevisorerna i sin riskanalys bedömt att det är väsentligt att bolagets långsiktiga finansiella analys är tillfredsställande. De har därför beslutat om att ge PwC i uppdrag att genomföra en granskning av hur Orsa Vatten och Avfall AB arbetar med sina finansiella analyser.

Metod och revisionsfråga

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier bl.a. av ägardirektiv, bolagsordning, protokoll, kommunens budget m.m.

Intervju och avstämning har skett med:

Ordförande i styrelsen

VD

Ekonomichef

Revisionsfråga

Har styrelsen i Orsa Vatten och Avfall AB säkerställt att bolaget arbetar med en tillfredställande långsiktig finansiell analys?

Följande kontrollfrågor har varit utgångspunkt för granskningen:

- Finns styrdokument eller uppdrag som styrelsen beslutat om gällande en långsiktig planering?
- Arbetar bolaget med omvärldsanalyser i syfte att öka kunskapen om nuläge och utveckling?
- Arbetar bolaget med tillfredsställande med långsiktiga ekonomiska kalkyler och bedömningar, inklusive känslighets- eller riskanalys?
- Finns en koppling till den fysiska planeringen i kommunen?

Granskningsresultat

Kontrollfråga 1:

Finns styrdokument eller uppdrag som styrelsen beslutat om gällande en långsiktig planering?

Iakttagelser:

I bolagets ägardirektiv framgår att Orsa kommuns syfte att äga bolaget är: *”.. att tillsammans med Mora och Älvdalens kommuner i det gemensamt ägda bolaget Nodava AB säkerställa en långsiktig effektiv och kundorienterad verksamhet som bättre möter framtidens krav och behov än var och en av ägarkommunerna själv klarar av.”*

Vid intervjuer framkommer att bolagets arbete utgår från Orsa kommuns VA-plan. Enligt planen ska den användas många år framåt och revideras var fjärde år. Planperioden för aktuell plan sträcker sig mellan år 2017-2020. Planen innehåller:

- Bedömningsutfall enskild VA försörjning.
- Åtgärder inom områdena Skydd av vattentäkter och vattenresurser, Kretslopp och resurshållning, Allmän vatten- och avloppsförsörjning och Kommunikation.

Orsa kommuns VA-plan utgår från kommunens VA-policy som antogs av kommunfullmäktige år 2016. I policyn anges övergripande mål för VA-försörjningen med riktlinjer för dess utveckling. Den ska skapa förutsättningar för att prioritera insatser för att uppnå en hållbar VA-försörjning utifrån de lokala förutsättningarna. VA-policyn anges vara ett viktigt del i kommunens översiktsplanering och ska aktualiseringsförklaras eller revideras av fjärde år.

Forts.

Utifrån Orsa kommuns VA-plan använder bolaget sig av en ekonomisk modell för att se framtida investeringar och kostnader. Detta utmynnar sedan i en lista över investeringar och reinvesteringar som ska genomföras mellan 1- 3 års sikt. Listan tillsammans med en årlig budget antas sedan av styrelsen.

Revisionell bedömning:

Vi konstaterar att bolaget ska arbeta långsiktigt utifrån ägardirektivet. Orsa kommuns VA-plan har en ambition att användas i många år, men sträcker sig i nuläget till år 2020. Vår bedömning är att planen har en alltför kort tidshorisont.

Rekommendationer:

Vi rekommenderar styrelsen att analysera utvecklingen av resultat och soliditet på minst 10 års sikt och att arbeta mer långsiktigt med VA-planen.

Granskningsresultat

Kontrollfråga 2:

Arbetar bolaget med omvärldsanalyser i syfte att öka kunskapen om nuläge och utveckling?

Iakttagelser:

Vid intervjuer framkommer att bolagets VD och flera medlemmar i Nodava AB:s ledningsgrupp deltar i flera nätverk, bl.a. Dala VA och Svenskt Vatten. Där diskuteras bland annat VA- och avfallsverksamheten, framtida utmaningar samt krav och nyheter från myndigheter. Svenskt Vatten ordnar årligen konferenser som representanter från bolaget deltar vid.

Svenskt Vatten samlar årligen in statistik kring taxor, drift och vattenverk. Statistiken använder bolaget för att jämföra sig mot andra kommuner. På så sätt får bolaget indikationer vad de är bra på och vad som kan förbättras. Enligt intervjuade används statistikunderlagen i bolagets planering och framtida utveckling.

Statistiken från Svenskt Vatten och information från konferenser presenteras löpande för styrelsen. Styrelsen deltar även i utvalda konferenser och på Svenskt vatten och Avfalls årsstämmor.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att bolaget arbetar tillfredsställande med omvärldsanalyser. Analyserna grundar sig på information från nätverk, konferenser och statistikinhämtning.

Granskningsresultat

Kontrollfråga 3:

Arbetar bolaget tillfredsställande med långsiktiga ekonomiska kalkyler och bedömningar, inklusive känslighets- eller riskanalys?

Iakttagelser:

Enligt ägardirektivet ska bolaget eftersträva att vid varje tillfälle ha en soliditet på minst fem procent.

I granskningen har vi tagit del av planeringsunderlag som bolaget använder. Ett underlag ger en översiktlig bild av hur ekonomin i VA-verksamheten utvecklas under de kommande 15 åren. Det ska ge beslutsfattare en grov uppskattning om hur planer för utbyggnad och den ekonomiska utvecklingen i stort kan komma att gestalta sig. Utifrån kommunens VA-plan fylls underlaget i och då tydliggörs vilka investeringar och reinvesteringar som bolaget kan genomföra. Resultatet presenteras för styrelsen och ligger till grund för budgetarbetet.

Ett annat underlag har som syfte att planera en jämn taxeutvecklingsplan. Planen är relativt ny och har inte börjat användas i bolaget ännu. Den är ett instrument som bolaget kan laborera med för att få resultaträkning, balansräkning och kassaflöde för de närmaste 15 åren.

Utöver de nämnda underlagen finns inga andra långsiktiga ekonomiska kalkyler. I Orsa kommun finns ingen styrande finanspolicy som styr bolaget vid lån och räntor. Därför ekonomichefen i bolaget nära kontakt med kommunens ekonomichef för att diskutera frågorna.

Forts.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att bolaget arbetar tillfredsställande med långsiktiga ekonomiska kalkyler och bedömningar. De ekonomiska modellerna är långsiktiga, d.v.s. för de närmaste 15 åren.

Rekommendationer:

Vi rekommenderar styrelsen att följa upp arbetet med taxeutvecklingsplanen. Vi rekommenderar även att dokumentera strategiska känslighets- och riskanalyser. Dessa kan med fördel användas vid kommunikation på tjänstemanna- och politisk nivå med kommunen.

Kontrollfråga 4:

Finns en koppling till den fysiska planeringen i kommunen?

Iakttagelser:

I Orsa kommuns Drift och investeringsbudget med mål 2017 anges kommunens fyra målområden. Inom målområde *Tillväxt* anges bland annat att kommunen genom nytänkande och ett gott värdskap ska man göra Orsa till en attraktiv turist- och bostadsort. Orsa ska ha en tilltalande offentligt miljö och en väl fungerande infrastruktur. Orsa ska vara en pålitlig samverkanspartner och bidra till utvecklingen av regionen.

Granskningsresultat

Tjänstemän från Nodava AB deltog i arbetet med att ta fram den kommunala VA-planen. Arbetet genomfördes via en styrgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB. Ordförande i Nodava AB, miljökontoret och kommunstyrelsens arbetsutskott utgjorde även en politisk styrgrupp i arbetet. I kommunen finns även en VA-plan grupp som ansvarar för att planera, samordna och följa upp den kommunala VA-planen. Gruppen består av ansvarig tjänsteman från kommunledningskontoret, Nodava, miljökontoret och plankontoret.

Två gånger per år anordnas presidiummöte där kommunalråd, kommunchefer, ekonomichefer från Orsa, Mora och Älvdalens kommun samt VD, ekonomichef och styrelseordförande från Orsa Vatten och Avfall, Moravatten, Nodava och Älvdalen Vatten och Renhållning deltar. Bolaget deltar även vid ägarrådsmöte där bolagets presidium och VD träffar kommunledningen.

Bolaget är även remissinstans för ärenden avseende bygglov och detaljplaner.

Revisionell bedömning:

Vi bedömer att det finns en koppling till den fysiska planeringen i kommunen. Bolaget och kommunen har dialog vid olika möten och beslut vid t.ex. vid framtagning av VA-plan.

Rekommendationer:

Bolaget behöver fortsätta upprätthålla goda kontakter med kommunen och säkerställa att de ges möjlighet att delta vid aktuella möten och arbetsgrupper. Detta för att samordningen gällande alla övergripande planer och strategier för den fysiska samhällsplaneringen i kommunkoncernen ska vara effektiv och bidra till koncernnyttan.